

Periodisering i fag med lokalt gitt eksamen (plogging)

TOLKNINGSUTTALELSE 11.09.2015

Det er mulig å periodisere opplæringen i fag med lokalt gitt eksamen i videregående opplæring. Forutsetningen er at periodiseringen er i samsvar med regelverket. Eleven skal ha det fastsatte timetallet etter læreplanverket, vurdering og følge trekkordningen til eksamen. Det er skoleeiers ansvar å sikre at periodisering er innenfor lovens og forskriftenes rammer.

Gjelder

- Forskrift til opplæringslova - Kapittel 3 Individuell vurdering i grunnskolen og i videregående opplæring
- Forskrift til opplæringslova - § 3-15. Standpunktkarakterar i fag

Vi avklarer regelverket for periodisering i fag med lokalt gitt eksamen i videregående opplæring. Bakgrunnen er at vi har mottatt flere henvendelser om det er adgang til å periodisere opplæringen.

Hva er periodisering eller "plogging"?

Med periodisering mener vi her at fagene avsluttes etter en termin i stedet for å gå over et opplæringsår. Elevene får det fastsatte timetallet etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet i fagene, men over en kortere periode.

Elevene får for eksempel opplæring i naturfag første termin (NAT1001), får standpunktkarakter og kan bli trukket til eksamen. De er da ferdig med faget. Andre termin får de opplæring i matematikk (MAT1001 eller MAT1006), får standpunktkarakter og kan bli trukket til eksamen i faget.

Spørsmålet om periodisering i fag reiser flere problemstillinger, blant annet om trekk til eksamen og elevers rett til vurdering. Vi vil redegjøre nærmere for disse nedenfor.

Hva sier regelverket om periodisering?

Vi har fått spørsmål om forskrift til opplæringsloven § 3-18 er til hinder for periodisering av opplæringen i fag med lokalt gitt eksamen. Denne paragrafen ble endret i august 2015. Nå står det at standpunktkarakter i fag med lokalt gitt eksamen skal fastsettes senest dagen før skolen gjennomfører den første lokalt gitte eksamenen i faget på det aktuelle trinnet innenfor utdanningsprogrammet.

Bestemmelsen gjelder fagene enkeltvis, ikke samlet. Formålet er å fastsette ett siste tidspunkt for når skolene må ha fastsatt standpunktkarakterer i fag med lokalt gitt eksamen. Formålet med bestemmelsen er ikke å stenge for fleksibilitet, herunder periodisering, men å sikre at eksamenskarakterer i et fag ikke påvirker standpunktkarakteren i det aktuelle faget. Fjerde ledd kan ikke tolkes som å regulere tidligste tidspunkt en standpunktkarakter kan fastsettes, her er det andre regler som har betydning. Dette betyr at standpunktkarakter i faget naturfag kan settes tidligere enn øvrige fag med lokalt gitt eksamen ved periodisering som i eksemplet over. Forutsetningen er at dette ikke er i strid med andre bestemmelser i opplæringsloven med forskrifter.

Hva er det viktig å være oppmerksom på ved periodisering?

Vi trekker nedenfor frem noen bestemmelser som skoleeier og skolen bør være oppmerksomme på ved periodisering.

Retten til vurdering

Dersom skolene periodiserer opplæringen i ett eller flere fag må opplæringen i faget/fagene organiseres og gjennomføres på en slik måte at elevens rett til vurdering etter forskriften ivaretas. Forskriften åpner for at fag kan organiseres på andre måter enn over et opplæringsår, jf. § 3-13 femte ledd som sier at halvårsvurdering gjennomføres midt i opplæringsperioden på hvert årstrinn.

Vi peker her på at det følger av § 3-18 andre ledd at standpunktkarakteren skal baseres på et bredt vurderingsgrunnlag som samlet viser kompetansen eleven har i faget, jf. § 3-3. Dette innebærer at skolene må ha ordninger som gjør at elevens rett til å vise og utvikle sin kompetanse blir ivaretatt når opplæringsperioden blir kortere. Eleven skal ha mulighet til å forbedre sin kompetanse i faget gjennom opplæringstida i faget.

Ved periodisering av fag skal elevene ha det antallet timer i faget som følger av fag- og timefordelingen, men opplæringsperioden vil bli kortere. Det er derfor svært viktig at skolene har gode rutiner når det gjelder varsling om at det ikke foreligger vurderingsgrunnlag i faget, samt at elevene har mulighet til å skaffe vurderingsgrunnlag eller forbedre sin kompetanse i faget.

I de tilfellene det ikke er grunnlag for å sette standpunktkarakter i et fag for en elev, skal det gjøres enkeltvedtak om at standpunktkarakter ikke blir gitt, jf. § 3-18 sjettede ledd. For at det skal kunne gjøres enkeltvedtak om å ikke gi karakter, skal eleven varsles skriftlig etter § 3-7. Varselet skal gis uten ugrunnet opphold og gi eleven mulighet til å skaffe grunnlag for halvårsvurdering med karakter og standpunktkarakter. Det skal sendes et særskilt varsel for denne.

Trekkordning til eksamen

Fylkeskommunen og skolen må også sikre at trekket til og gjennomføringen av lokalt gitt eksamen er i samsvar med forskriften kapittel 3 og rundskriv Udir-4-2016 Trekkordning ved eksamen.

Det følger av Udir-4-2016 Trekkordning ved eksamen at cirka 20 prosent av elevene på Vg1 og Vg2 skal trekkes ut til eksamen i ett fag. Fylkeskommunen må sørge for at trekket fordeler seg jevnt på fag og skoler over tid. Fylkesmannen har et overordnet ansvar for at fordelingen på fag er rimelig.

Vi legger til grunn at om eleven blir trukket ut til naturfag etter første termin, vil hun eller han ikke vil bli trukket til eksamen i noen andre trekkfag andre termin. Dersom eleven ikke blir trukket ut i naturfag etter første termin vil eleven ikke kunne trekkes i dette faget etter andre termin våren, men eleven kan trekkes i øvrige trekkfag på det aktuelle trinnet.

Vedlegg

- [Les svaret vårt om periodisering til fylkeskommunene](#)